

УДК 027.021:908

ЕЛЕКТРОННА ЛІВАДІЯ: КОНТЕНТ-МОНІТОРИНГ АНГЛОМОВНИХ ВЕБ-САЙТІВ НАУКОВИХ БІБЛІОТЕК¹

О.А. Кутузова

(Інститут міжнародних відносин Національний Київський Університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна)

Обоснована необхідність многостороннього підходу к изучению англоязычных веб-сайтов научных библиотек при проведении научных конференций и семинаров краеведческого характера, на примере поиска информации о Ливадийском дворце.

Ключевые слова: *информационный поиск, поисковая система, запрос, электронная библиотека, он-лайн энциклопедия*

Обґрунтована необхідність багатостороннього підходу до вивчення англomовних веб-сайтів наукових бібліотек при проведенні наукових конференцій та семінарів краєзнавчого характеру, на прикладі пошуку інформації про Ливадійський палац.

Ключові слова: *інформаційний пошук, пошукова система, запит, електронна бібліотека, он-лайн енциклопедія*

З проблемою інформаційного пошуку людство стикається впродовж багатьох років. Невід'ємною частиною сучасного глобалізованого суспільства стало швидке нарощування інформаційних ресурсів, і, відповідно, це питання стає все більш і більш актуальним. Проблема здавалася вирішеною з винаходом „Всесвітньої павутини”. Проте це твердження було спростовано з часом [1]. Глобальна мережа була створена як міжнародна інформаційна система, що заснована на дискретних мережевих технологіях. Ці технології, у свою чергу, спиралися на узаконені правила використання мережі, включаючи TCP/IP протоколи, домену систему імен DNS і розподіл ресурсів між FTP і WWW. Існує п'ять основних технологічних операцій, якщо розглядати Інтернет як інструмент обробки міжнародної інформації:

- технологія створення інформаційних ресурсів;
- технологія пошуку інформаційних ресурсів;
- технологія електронної переписки;
- технологія запитів доступу до інформації;
- технологія безпосередньої комунікації.

З 1940-х рр. проблема збереження і пошуку інформації звертала на себе все більше уваги. Лише тому, що у світі дуже багато інформації, отримати точний і швидкий доступ до якої стає все складніше. Це призвело до того, що релевантна інформація ігнорується, оскільки вона не буває відкритою, а це означає – дублювання роботи й зусиль. Із настанням епохи комп'ютерів багато хто задумувався над їх використанням для створення швидких і раціональних інформаційно-пошукових систем. У бібліотеках, які, звичайно, мають сховища інформації і, відповідно, проблему її пошуку, безліч найпростіших операцій, такі як – каталогізація та загальне адміністрування – були вдало виконані комп'ютерами. Проте в більшості випадків проблема ефективного пошуку лишається невирішеною². Величезна кількість інформації, що раніше зберігалася на паперових носіях, перетворилася на цифровий світ. Може здатися дивним, що цей світ став називатися „чорною дірою”, де культурна спадщина змішана з тоннами докучливої реклами, спаму й інформаційного сміття.

¹ Доклад на русском и английском языках представлен по адресу:
http://conf.cpic.ru/eva2007/rus/reports/report_1293.html

² URL: <http://www.dcs.gla.ac.uk/Keith/Chapter.1/Ch.1.html>;

Основною метою цього дослідження стало пояснення необхідності використання англomовних веб-сайтів і основних правил електронного пошуку інформації на деяких простих прикладах. Основними етапами інформаційного пошуку є:

- уточнення вимог до інформації та формулювання запиту;
- виявлення комплексу масивів даних за запитом;
- вилучення інформації з масивів даних;
- проникнення в сутність одержаної інформації й оцінка результатів пошуку³.

Процес інформаційного пошуку починається тоді, коли користувач вводить запит у систему. Запити – це формальні твердження інформаційних потреб, наприклад, - пошуковий ланцюжок у механізмах веб пошуку. В інформаційному пошуку запит необов'язково однозначно ідентифікує окремий об'єкт у масиві. Навпаки, кілька об'єктів, як правило, підпадають під запит, можливо з різними ступенями важливості⁴.

Одним із недоліків запиту є відсутність точності вимог. Ось чому слід бути дуже уважним й обережним під час формулювання проблеми. Середню довжину запиту складають два чи три слова. Цілком природно, що немає шансів побудувати якісну вибірку, спираючись на таку порцію інформації. Ідеальний результат пошуку можна сформулювати так: „Ми хочемо знайти тільки те, що ми хочемо, і нічого більше”⁵. Проте інформаційно-пошукові системи видають мільйони посилань на списки різноманітних документів. Зрозуміло, що навіть продивитися таку кількість – неможливо, більш того, це необов'язково. Сьогодні актуальним питанням для всіх ІПС є створення алгоритму ретельного ранжування отриманих даних⁶.

Щоб глибше дослідити поставлене завдання, автор розглянув кілька прикладів операцій з веб-сайтами англomовних національних наукових бібліотек. Метою запиту даних було виділити частотність посилань і згадувань будь-яких даних, пов'язаних із Лівадією та Лівадійським палацом у національних архівах.

Передусім слід визначити, що цифрова бібліотека позначає як науковий термін. Цифрова чи електронна бібліотека – це упорядковане зібрання різноманітних електронних документів, оснащене опціями навігації та пошуку. Вона може бути представлена у формі веб-сайту, де зберігаються різноманітні тексти та медіа файли. Цифрові бібліотеки можуть бути універсальними, як наприклад, Європейська бібліотека, чи вузькоспеціалізованими – Цифрова бібліотека інформаційних наук і технологій. Наукова електронна бібліотека, як правило, заснована на каталозі, який включає усі ресурси національних архівів і видає всі необхідні дані для запиту в стандартній бібліотеці [2].

Першим джерелом дослідження була выбрана Британська бібліотека. Результати пошуку склалися з 17 різноманітних посилань на документи, де зустрічалась необхідна комбінація слів. Після детальнішого аналізу користувач обирає ті посилання, в яких наявна детальна інформація чи які підходять під первісний запит⁷.

Одне із посилань, що представлено в Британській бібліотеці, вміщувало коротку інформацію про документ (автор, видавець, назва)⁸ (див. табл.1).

ТАБЛИЦЯ 1

Посилання в Британській бібліотеці

Автор (спільне авторство)	Велика Британія. Міністерство закордонних справ.
Назва	Угода відносно початку війни Радянським Союзом проти Японії. Лівадія, 11 лютого, 1945.
Видавець/рік видання	Лондон, 1946.
Загальні відомості	Офіційні документи англійського уряду. 6735.
Номер полиці	B.S.14/127.(10.) Запит

³ URL: <http://www.searchengines.ru/articles/004603.html>;

⁴ URL: http://en.wikipedia.org/wiki/Information_retrieval;

⁵ URL: <http://people.ischool.berkeley.edu/~hearst/irbook/>;

⁶ URL: <http://www.dcs.gla.ac.uk/Keith/Chapter.1/Ch.1.html>;

⁷ URL: <http://entrypoint.bl.uk/Results.aspx?query=livadia&imageField.x=0&imageField.y=0&Web=True&ILS=True&CB=True&BLD=True>;

⁸ URL: http://catalogue.bl.uk/F/?func=full-set-set&set_number=072727&set_entry=000001&format=999;

Другий запит було зроблено в Бібліотеці Конгресу (США), результати пошуку склалися з 9 посилань⁹ (див. табл.2).

ТАБЛИЦЯ 2

Посилання в Бібліотеці Конгресу

Тип даних	Книга (Друковане видання, мікрофільм, цифрове видання та ін.)
Ім'я автора	Прієто Гонсалес, Хосе Мануель, 1962
Загальна назва	Лівадія. Англійська
Основна назва	Нічні метелики Російської імперії: [роман] / Хосе Мануель Прієто; перекл. з іспанської - Керол и Томас Кристенсен.
Опублікований/ Створений	Нью-Йорк: Grove Press, 2000
Опис	322 с. ; 22 см. МСКН: 0802116655

Ці приклади демонструють різні способи онлайнного моніторингу. Проте наукові ресурси включають не лише в цифрові наукові бібліотеки. Досить популярні сховища інформації в Інтернеті представлені онлайнними енциклопедіями. Безсумнівною перевагою онлайнної енциклопедії є різноманітність інформаційних сфер, які доступні при одному клацанні мишкою. Безперечним лідером Рунету є Вільна Енциклопедія Вікіпедія – незамінний помічник не тільки вчених, викладачів і фахівців, але й студентів, і учнів. Попередником Вікіпедії була Енциклопедія Британніка, створена командою вчених із Великої Британії. Статті в Британніці мають чітко визначену аудиторію – дорослих освічених читачів, і створюються штатом із 19 постійних редакторів і більше 4 000 асистентів. Енциклопедія також оснащена опціями навігації та пошуку. Результат пошуку в Британніці складався з одного посилання, але його перевагою стало миттєве виведення детальної інформації¹⁰ (див. табл.3).

ТАБЛИЦЯ 3

Посилання в Енциклопедії Британніка

Назва	Лівадійський договір (Китай-Росія [1879])
Опублікований/ Створений	Енциклопедія Британніка: Зв'язані Статті
Місце в історії Китаю	Лі Хонгцханг сподівався повернути Ілі шляхом переговорів; проте, договір про повернення Ілі, підписаний у жовтні 1879, був дуже вигідним для Китаю. Після повернення додому, зазнавши жорстокої критики, китайський дипломат Чонгоу, що представляв Китай у переговорах, був засуджений до смерті; росіяни визнали це негуманним, і відносини між країнами стали ще прохолоднішими. Але посол Китаю у Великій Британії та Франції, Ценг...

Таким чином, значимість багатомовних і багатобічних підходів до інформаційного пошуку важко переоцінити. Проблема інформаційного пошуку може бути зменшена необізнаним користувачем, який, зрештою, змінює точку зору при роботі з цифровим пошуком.

Висновки:

Інформаційний пошук – це міждисциплінарна сфера науки, заснована на інформатиці, інформаційному дизайні, лінгвістиці, семіотиці, когнітивній психології та ін. Вони розвиваються з приголомшливою швидкістю у відповідності до росту масштабів даних, особливо в глобальній мережі Інтернет. На жаль, національні електронні бібліотеки і бази даних сильно поступаються зарубіжним, хоча культурна спадщина України – безцінна.

⁹ URL: [http://catalog.loc.gov/cgi-](http://catalog.loc.gov/cgi-bin/Pwebrecon.cgi?DB=local&CNT=10&CMD=10+records+per+page&CMD=iccn+%20%20%2000042957%20;)

[bin/Pwebrecon.cgi?DB=local&CNT=10&CMD=10+records+per+page&CMD=iccn+%20%20%2000042957%20;](http://catalog.loc.gov/cgi-bin/Pwebrecon.cgi?DB=local&CNT=10&CMD=10+records+per+page&CMD=iccn+%20%20%2000042957%20;)

¹⁰ URL: [http://www.britannica.com/eb/topic-344558/Treaty-of-Livadia;](http://www.britannica.com/eb/topic-344558/Treaty-of-Livadia)

Дослідження проведено у рамках наукового проекту „Електронна Лівадія”¹¹ і доповіді на 10 ювілейній міжнародній конференції „ЕВА 2007 Москва, Інформаційне суспільство, культура, освіта”.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Коломієць В.Ф. Міжнародні інформаційні технології: Навчальний посібник / За ред. проф. В.П. Гондюла. – К.: Видав.-поліграф. центр «Київський університет», 2003. – 216 с.
2. Коломієць В.Ф. Міжнародні інформаційні системи: Підручник / За ред. проф. В.П. Гондюла. – К.: Видав.-поліграф. центр «Київський університет», 2001. – 458 с.
3. Гондюл В. П. Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт з нормативної дисципліни "Системний аналіз" / В. П. Гондюл, О. Л. Добржанська. – К.: ІМБ, 2003.– 57 с.
4. Національні бібліотеки та науково-інформаційні центри країн світу. – Режим доступу: URL: <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libweb.html>.
5. Digital Library of Information Science and Technology. – Режим доступу: URL: <http://dlist.sir.arizona.edu/>.
6. The British Library. - Режим доступу: URL: <http://www.bl.uk/>.
7. The Encyclopaedia Britannica online. - Режим доступу: URL: <http://www.britannica.com/>.
8. The European Library. – Режим доступу: URL: <http://www.theeuropeanlibrary.org/portal/index.html>.
9. The Free Encyclopaedia Wikipedia. – Режим доступу: URL: http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page.
10. The Library of Congress. – Режим доступу: URL: <http://www.loc.gov/index.html>.

¹¹ «Семья Романовых и Ливадия, как объект историко-культурного исследования» - Пальчук М. И.